

Motion till riksdagen 2022/23:2216

av Jennie Nilsson m.fl. (S)

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen beslutar att bemyndiga regeringen att under 2023 för anslaget 1:8 Investeringstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 8 miljarder kronor 2023.

Motivering

Bra och trygga bostäder för alla är målsättningen för oss socialdemokrater. Det förutsätter en nationell bostadspolitik som fokuserar på goda bostäder åt alla – inte en marknad som fungerar för några.

Vi socialdemokrater vill att hemmet ska vara den trygga punkten i varje människas liv. Ens bostad påverkar vilka arbeten man kan ta, var man kan studera, och hur mycket av ens vakna tid som går till hantering av logistik såsom pendling. Det avgör om man kan flytta hemifrån, påverkar vilka förskolor och skolor som är tillgängliga för ens barn, och möjligheten att känna ro. Goda bostäder innebär därmed fler hyresrätter och

förutsätter ännu fler blandade bostadsområden med villor, radhus och flerfamiljshus som bryter den växande bostadssegregationen.

Sverige har haft det mest omfattande bostadsbyggandet på 30 år och det socialdemokratiska målet om 250 000 nya bostäder till 2020 uppnåddes med råge. Ett osäkert världsläge med stigande materialpriser, ökat inflationstryck och stigande räntor skapar nu stor oro och osäkerhet för fastighets-, byggbranschen men även för hushållen. Bostadsbyggandet spås minska och ökade kostnader för räntor, energi och förvaltningskostnader riskerar att slå hårt mot fastighetsbranschen och hushållen. Bostadsbristen är dessutom fortsatt stor, speciellt i storstäderna. För att klara dessa utmaningar måste staten ta ansvar för de hushåll som idag har svårt att klara sig samtidigt som samhället måste stimulera till fortsatt byggande.

I dessa oroliga tider är det därför extra viktigt att bostadspolitiken värnar vikten om goda bostaden för alla. Den behövs för att hålla uppe byggandet och för att alla människor ska ha råd med sitt boende. Vi behöver också fler blandade bostadsområden i hela landet. Att bryta segregationen är nämligen helt central för att stärka sammanhållningen i vårt land. Detta gör vi med en offensiv bostadspolitik där det byggs blandat i hela landet i stället för särlösningar som riskerar splittra vårt land ytterligare. Här har stat och kommun ett gemensamt ansvar. Alla kommuner måste ta ansvar för planering och byggande så att fler människor får tillgång till bra och trygga bostäder. Vi socialdemokrater ser också ett behov av att staten tydligare ska ta ledning och, i likhet med vad som redan gäller för kommunerna, ta fram en nationell handlingsplan för bostadsförsörjningen.

Tabell 1. Socialdemokraternas förslag till anslag för 2023 uttryckt som differens gentemot regeringens förslag (tusental kronor).

Anslagsförslag 2023 för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Bostadspolitisk utveckling	35 600	±0
1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	12 500	±0

1:3	Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	43 000	±0
1:4	Boverket	288 029	±0
1:5	Statens geotekniska institut	54 369	±0
1:6	Lantmäteriet	721 241	±0
1:7	Energieffektivisering av flerbostadshus	350 000	367 000
1:8	Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande	4 320 000	±0
2:1	Konsumentverket	171 338	±0
2:2	Allmänna reklamationsnämnden	54 447	±0
2:3	Fastighetsmäklarinspektionen	31 951	±0
2:4	Åtgärder på konsumentområdet	13 559	±0
2:5	Bidrag till miljömärkning av produkter	3 124	±0
Summa		6 099 158	367 000

Anslag 1:7 Energieffektivisering i flerbostadshus

Stödet för renovering och energieffektivisering i vissa bostadsområden avvecklades efter högermajoritetens beslut om statens budget för 2019. Stödet infördes av den socialdemokratiskt ledda regeringen hösten 2016 och totalt beviljades drygt 350 miljoner kronor i stöd till bostadsbolag i 33 kommuner för upprustning av sammanlagt knappt 4 000 bostäder.

Den socialdemokratiska regeringen införde under 2021 ett nytt tidsbegränsat stöd för energieffektivisering i flerbostadshus. Syftet med stödet var att förbättra energiprestandan i flerbostadshus genom att förbättra lönsamheten och främja kostnadseffektiva åtgärder vid genomförandet av energieffektiviserande renoveringar. Även detta stöd avvecklades av de högerkonservativa partierna vid beslutet om statens budget för 2022.

Vi socialdemokraterna ser nu att behovet av ett riktat stöd för energieffektiviseringar är minst lika aktuellt som tidigare. Det är nödvändigt att förbättra befintliga byggnaders

energiprestanda genom att främja kostnadseffektiva åtgärder vid genomförandet av energieffektiviserande renoveringar.

För att utöka takten föreslår därför vi socialdemokrater att anslaget för energieffektivisering av flerbostadshus utökas med 367 miljoner kronor, vilket innebär totalt 717 miljoner kronor under år 2023. I Socialdemokraternas rammotion föreslår vi att anslaget fördubblas under år 2024 och att det år 2025 överstiger en miljard kronor.

I samma rammotion har vi också förslag om att höja subventionsgraden inom ramen för ROT-avdraget för tjänster som bidrar till energieffektivisering. Det kan till exempel handla om installation av bergvärme, vattenburen värme, installation av solceller, installation av dörr och fönster eller tilläggsisolering. Energieffektiviserande tjänster föreslås få en höjd subventionsgrad till 50 procent, samtidigt som subventionsgraden sänks för övriga rot-arbeten och för installation av solceller i gröna avdraget.

Bemyndigande att ingå ekonomiska åtaganden för investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande

Sedan starten i slutet av 2016 fram t.o.m. augusti 2022 har cirka 1 450 ansökningar beviljats investeringsstöd omfattande drygt 57 000 bostäder, inklusive cirka 6 600 bostäder för studerande. Av dessa har nästan 60 procent, omkring 32 000 bostäder, färdigställts. Det handlar således om tiotusentals lägenheter med omkring 1 500 kronor i lägre månadshyra jämfört med annan nyproduktion. Det har gjort skillnad för vanligt folk, inte minst i det ekonomiskt osäkra läge vi befinner oss just nu där priserna stiger. Investeringsstödet har även möjliggjort byggande av bostäder i kommuner där det knappast byggts något sedan 1990-talet. De statliga investeringsstöden har varit framgångsrika och bidragit till omkring 20 procent av alla hyresbostäder som byggts de senaste åren. Vi socialdemokrater vill att de ska utvecklas och villkoras med krav på socialt ansvarstagande.

Det är beklagligt att Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna valde att slopa investeringsstödet i budgetbeslutet för 2022. Detta möttes av kritik från både kommuner och byggföretag för att det skapar ryckighet i en bransch som behöver stabila förutsättningar. Avskaffandet av stödet kommer att minska bostadsbyggandet och öka arbetslösheten inom byggbranschen, vilket kommer bli än mer påtagligt när vi nu är på väg mot en lågkonjunktur.

Moderaterna, Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Liberalerna har sedan, i sitt särskilda yttrande till finansutskottet i juni 2022 slagit fast att samtliga inkomna

ansökningar ska handläggas och beviljas stöd. Men i budgetpropositionen för 2023 har den högerkonservativa regeringen gjort en helomvändning. Nu ska inga pengar betalas ut till beviljade ansökningar efter den 31 december 2022. Det är ett ytterligare exempel på ett av de många löftessvek som återfinns i budgetpropositionen.

Boverkets bedömning är att den totala kön motsvarar 15 miljarder kronor. Enligt uppgifter från Sveriges Allmännyttan ligger det färdigberedda ansökningar för över 8 miljarder kronor i kö hos länsstyrelserna och väntar på beviljande. Det handlar sammanlagt om flera tusen bostäder. Att det är kö beror på att det finns en ram för hur mycket stöd som får beviljas.

Vi socialdemokrater ser det som angeläget och nödvändigt att beta av den kö av ansökningar som inkommit för att inte stoppa ett stort antal planerade och välbehövliga bostäder. Det enda rimliga är att bostadsföretag som lämnat in ansökan i tid ska behandlas lika och få investeringsstöd om de uppfyller de krav som ställs.

Därför bör riksdagen bemyndiga regeringen att ingå ekonomiska åtaganden som täcker kostnaden för detta. Vi föreslår att regeringen bemyndigas ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 8 miljarder kronor 2023.

Jennie Nilsson (S)

Leif Nysmed (S)

Laila Naraghi (S)

Denis Begic (S)

Anna-Belle Strömberg (S)

Markus Kallifatides (S)